

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de 'Leeswijzer profielen Natura 2000 versie 2026', waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

A149 Bonte strandloper (*Calidris alpina*)

A. Algemeen

1. Kenschets

1.1 Beschrijving

De bonte strandloper is een kleine compacte steltloper (lengte 17-21 cm) met een licht gebogen snavel. Het winterkleed is egaal grijsachtig met een wittige buik. In zomerkleed heeft de bonte strandloper een helder roodbruin verenkleed met een opvallende zwarte buikvlek. De broedgebieden liggen deels in Noord-Europa en Noordwest-Siberië (ondersoort *alpina*, Noordoost-Europese en Noordwest-Siberische/West-Europese en Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie), een ander deel broedt op Groenland, IJsland, de Britse eilanden en rond de Oostzee (ondersoort *schinzii*). Bij de ondersoort *schinzii* worden drie deelpopulaties onderscheiden, in Nederland komen vogels voor die behoren tot de

Bron: Saxifraga – Bart Vastenhouw

Oostzee/Zuidwest-Europese en Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie. Het overgrote deel van de in Nederland verblijvende bonte strandlopers behoort tot de ondersoort *alpina*.

1.2 Relatief belang binnen Europa

De Noordoost-Europese en Noordwest-Siberische/West-Europese en Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie wordt geschat op 1.300.000-1.400.000 vogels, waarvan in Nederland 33-41% verbleef tijdens de trektijd in de periode 2015/16-2020/21. De Oostzee/Zuidwest-Europese en Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie wordt geschat op 880-1.600. Welk percentage daarvan in Nederland verblijft is niet bekend.

1.3 Aandeel van populatie in Vogelrichtlijngebieden

Het gemiddeld seizoensgemiddelde¹ van de bonte strandloper betrof 275.000 vogels in de periode 2015/16-2020/21, waarvan zich ca. 99% binnen Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natuura2000.nl](https://natuura2000.nl) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

¹ De som van maandelijkse schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Seizoensgemiddelde is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk van elkaar kunnen wisselen. Ze geven een betrouwbaarder beeld dan seizoensmaxima, waar toeval een grotere rol speelt.

B. Bescherming

2. Status

Bonte strandloper *Calidris alpina* (A149). De ondersoort *C. a. alpina* is een niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn (inwerkingtreding 1981). De ondersoort *C. a. schinzii* wordt genoemd in bijlage I van de Vogelrichtlijn (sinds 2004). Voor Vogelrichtlijngebieden in Nederland relevant als niet-broedvogel.

3. Ecologie

3.1 Algemene beschrijving leefgebied

De bonte strandloper komt buiten het broedseizoen vooral voor in getijdengebieden en estuaria. Kleine aantallen bonte strandlopers zijn tijdens de doortrekperiode te zien in zoetwatergebieden in het binnenland. Het voedselbiotoop omvat zandige maar ook zeer slikkige platen in intergetijdengebieden en alle gradaties daar tussenin. De soort zoekt ook voedsel op drooggevalen slikken in moerassen of op slikkige oevers van rivieren, plassen en andere wateren. Vooral na hevige regenval kunnen bonte strandlopers ook foerageren op akkers en in weilanden. De soort zoekt zowel overdag als 's nachts naar voedsel. Tijdens hoogwater gaat de soort soms door met voedsel zoeken op hooggelegen delen van de getijdenplaten, aan de kwelder- of dijkrand of op drassige plaatsen binnendijks. De bonte strandloper gebruikt doorgaans met lage vegetatie begroeide kwelders, naast zand- en modderbanken, stranden en inlagen als gezamenlijke hoogwatervluchtplaatsen en deelt die locaties vaak met andere steltlopers.

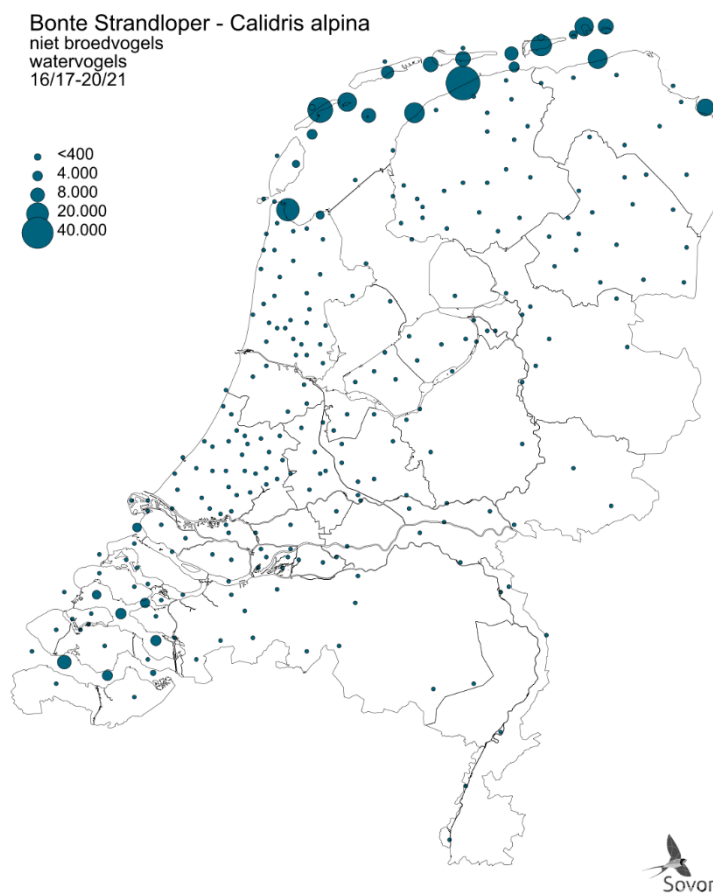
3.2 Voedsel

De bonte strandloper foerageert op bodemfauna en eet voornamelijk wormen, kleine schelpdieren en kreeftachtigen.

C. Voorkomen, Staat van Instandhouding, drukfactoren en maatregelen

4. Huidig voorkomen

De op doortrek in Nederland pleisterende populatie van de bonte strandloper omvatte maximaal 440.000-550.000 vogels in de periode 2015/16-2020/21. De aantallen in de winter waren veel lager met in dezelfde periode maximaal 250.000-380.000 vogels. Bonte strandlopers zijn het hele jaar door aanwezig, met steeds een sterke voorkeur voor de zoute tot brakke wateren van de Waddenzee en het Deltagebied. De grootste aantallen bevinden zich in het Waddengebied, met concentraties langs de Friese vastelandskust, op en nabij Vlieland, de beide Rottums en het Balgzand. In het zoute deel van het Deltagebied bevinden zich relatief grote aantallen in de Oosterschelde en de Westerschelde. Waarnemingen in het binnenland zijn niet zeldzaam, maar beperken zich vooral tot de noordwestelijke helft van het land. Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

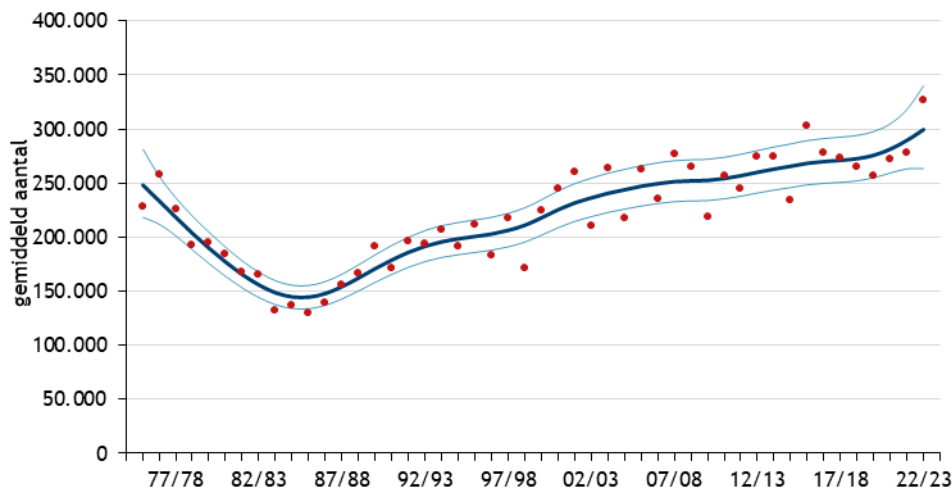
Verspreiding van de bonte strandloper als niet-broedvogel in de periode 2016/17 – 2020/21. Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (vogels) per hoofdgebied (cluster van telgebieden).

5. Beoordeling landelijke Staat van Instandhouding

5.1 Trends en ontwikkelingen

De landelijke trend van de bonte strandloper als niet-broedvogel laat zowel op de lange termijn (1980/81-2022/23) als de korte termijn (2011/12-2022/23) een matige toename zien.

Vanaf midden jaren tachtig namen de aantallen bonte strandlopers in Nederland toe, vooral door toedoen van ontwikkelingen in de Nederlandse Waddenzee, waar zich de grootste aantallen bevinden. Al een jaar of twintig handhaaft de soort zich inmiddels op hoog niveau en zijn piekaantallen van 450.000 bonte strandlopers geen uitzondering (Hornman *et al.* 2024). Dat contrasteert met de afnemende aantallen langs de flyway en in de internationale Waddenzee (van Roomen *et al.* 2022, Kleefstra *et al.* 2022). Mogelijk dat er sprake is van een herverdeling van doortrek- en overwinteringsgebieden. Zo steekt de toename in de Nederlandse Waddenzee af tegen de afnames in de noordelijke delen van de Duits-Deense Waddenzee (Kleefstra *et al.* 2022). Het aantal in de Delta is de afgelopen decennia sterk afgenomen, maar lijkt nu te stabiliseren. Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

De aantalsontwikkeling van de bonte strandloper als niet-broedvogel. Weergegeven is het seizoensgemiddelde in de monitoringgebieden (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen). Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni).

5.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022²

i. Verspreidingsgebied: gunstig

De verspreiding van bonte strandloper in Nederland is in vergelijking met de periode rond 1980, ten tijde van het vaststellen van de Vogelrichtlijn, min of meer gelijk gebleven. Het aspect verspreidingsgebied wordt daardoor als 'gunstig' beoordeeld.

ii. Populatie: gunstig

De populatieomvang laat op de lange termijn (1980/81-2019/20) een matige toename zien en bevond zich in de periode 2014/15-2019/20 boven een gunstig niveau voor de populatie. Het aspect populatie is daardoor als 'gunstig' beoordeeld.

iii. Leefgebied: gunstig

Het actuele leefgebied is van voldoende omvang en kwaliteit om de populatie op een gunstig niveau in stand te houden.

² Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024) en Vogel *et al.* (2021).

iv. Toekomstperspectief: gunstig

Er zijn geen indicaties dat de kwaliteit van het leefgebied in Nederland van de bonte strandloper als niet-broedvogel dusdanig onder druk staat dat de gunstige Staat van Instandhouding (SvI) in het geding komt. De stabiele aantalsontwikkeling op de korte termijn (2008/09-2019/20) in combinatie met de afwezigheid van belangrijke knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als ‘gunstig’ is beoordeeld.

5.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De Staat van Instandhouding (SvI) van de bonte strandloper als niet-broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024). De eerdere SvI beoordelingen zijn in dit document opgenomen zodat zichtbaar is hoe deze over de jaren heen veranderd is³.

Aspect	1981	2004	2015	2022
Verspreidingsgebied	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Populatie	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig
Beoordeling SvI	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

5.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 190.000 vogels (seizoensgemiddelde) (ministerie van LNVN 2026).

6. Drukfactoren

- *Klimaat:* : door mondiale klimaatveranderingen stijgt de zeespiegel. Dit kan leiden tot een afname van het areaal wadplaten door geomorfologische processen die bijvoorbeeld de fractie zand/slib en droogvalduur bepaald. Deze zijn zeer bepalend voor de aanwezigheid van prooien en de foerageermogelijkheden (Austin & Rehfish 2003).
- *Ziekten:* de bonte strandloper is beoordeeld als kwetsbaar voor sterfte door hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) vanwege het vaak voorkomen in groepen (Slaterus *et al.* 2024).
- *Verstoring door aanwezigheid:* de bonte strandloper is gevoelig voor verstoring. Op hoogwatervluchtplaatsen is de soort in het algemeen veel verstoringgevoeliger dan tijdens het foerageren. Vooral wandelaars, kite-surfers, droogvallende schepen, gemotoriseerd recreatieverkeer, maar ook vliegverkeer en werkzaamheden in de voedsel- en rustgebieden kunnen bonte strandlopers verstoren.
- *Verstoring door opgaande bouwsels:* pendelroutes tussen voedsel- en rustgebieden kunnen mogelijk worden verstoord door oprichting van windmolenparken (barrièrewerking) (Clemens & Lammen 1995).
- *Sterfte door infrastructuur:* bonte strandlopers zijn potentieel kwetsbaar voor aanvaringen met hoogspanningslijnen (Sierdsema *et al.* 2020).
- *Verlies leefgebied:* landschappelijke en bodemveranderingen in getijdengebieden door werkzaamheden, herinrichting en baggerwerkzaamheden kunnen van invloed zijn op de aantallen en verspreiding van de bonte strandloper. Zo heeft bijvoorbeeld de aanleg van de stormvloedkering in de Oosterschelde waarschijnlijk invloed op de populatie gehad door een verminderde getijdewerking (Schekkerman *et al.* 1994).

Invloeden van buiten Nederland

De toename van de bonte strandloper in Nederland zou deels een gevolg kunnen zijn van verschuivingen binnen de doortrek- en overwinteringsgebieden. Zo steekt de toename in de Nederlandse Waddenzee af tegen de afnames in de noordelijke delen van de Duits-Deense Waddenzee (Kleefstra *et al.* 2022). De Noordoost-Europese en Noordwest-Siberische/West-Europese en Noordwest-Afrikaanse flyway-populatie (ondersoort *alpina*), waartoe het grootste deel van de Nederlandse doortrekpopulatie behoort, laat sinds het begin van deze eeuw een afname zien (van Roomen *et al.* 2022).

³Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNV 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

7. Maatregelen voor beheer, herstel en uitbreiding

Hieronder worden aanbevolen maatregelen genoemd ten behoeve van de soort.

Het behouden en creëren van rust op de belangrijke foerageer- en rustgebieden (hoogwatervluchtplaatsen) is noodzakelijk om voldoende draagkracht te behouden voor de doortrekpopulatie. Dit geldt zowel voor verstoringen op de kwelders (hoogwatervluchtplaatsen) als op droogvallende wad- en slikplaten (foerageren) door o.a. recreanten, droogvallende vaartuigen en wadlopers. Over het algemeen wordt bij recreatie als afstand tussen de groep vogels en de verstoringsbron een bufferzone van minimaal 250 meter geadviseerd, en bij hoogwatervluchtplaatsen tot 1 kilometer, al kan de situatie tussen locaties verschillen. In tijd (bijvoorbeeld periode rond hoogwater) en ruimte kunnen rustgebieden worden afgebakend (Krijgsveld *et al.* 2022).

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Waarborgen voldoende rust		x	

8. Bronnen

- Austin G.E. & Rehfisch M.M. 2003. The likely impact of sea level rise on waders (Charadrii) wintering on estuaries. *Journal for Nature Conservation* 11: 43-58.
- Clemens T. & Lammén C. 1995. Windkrafthanlagen und Rastplätze von Küstenvögeln -ein Nutzungskonflikt. *Seevögel* 16: 34-38.
- Foppen R., van Roomen M., van den Bremer L. & Noordhuis R. 2016. De ecologische haalbaarheid van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor vogels. Sovon-rapport 2016/51. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hornman M., Koffijberg K., van Oostveen C., van Winden E., Louwe Koijmans J., Kleefstra R., Vergeer J.W. & Soldaat L. 2024. Watervogels in Nederland in 2021/2022. Sovon rapport 2024/22, RWSrapport BM 24.04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R., Bregnballe T., Frikke J., Günther K., Hälterlein B., Hansen M.B., Hornman M., Meyer J. & Scheiffarth G. 2022. Trends of Migratory and Wintering Waterbirds in the Wadden Sea 1987/1988 - 2019/2020. Wadden Sea Ecosystem No. 41. Common Wadden Sea Secretariat, Joint Monitoring Group of Migratory Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven, Germany.
- van Kleunen A., van Roomen M., Janssen J.A.M., Kuiters A.T., van Winden E., Boele A., Schmidt A.M. & van Vreeswijk T. 2017. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- Koffijberg K., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Koks B., Laursen K., Rasmussen L.M., Potel P. & Südbeck P. 2003. High tide roosts in the Wadden Sea. A review of bird distribution, protection regimes and potential sources of anthropogenic disturbance. *Wadden Sea Ecosystem* 16. CWSS/TMAG/JMMB, Wilhelmshaven.
- Krijgsveld K.L., Klaassen B. & van der Winden J. 2022. Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Ministerie van LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van LNV. 2026. Natura 2000 Doelendocument 2026; vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Den Haag.
- van Roomen M., Citegetse G., Crowe O., Dodman T., Hagemeijer W., Meise K. & Schekkerman H. (eds.). 2022. East Atlantic Flyway Assessment 2020. The status of coastal waterbird populations and their sites. Wadden Sea Flyway Initiative p/a CWSS, Wilhelmshaven, Germany, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands, BirdLife International, Cambridge, United Kingdom.
- Schekkerman H., Meininger P.L. & Meire P.M. 1994. Changes in the waterbird populations of the Oosterschelde (SW Netherlands) as a result of large-scale coastal engineering works. *Hydrobiologia* 282/283: 509-524.
- Sierdsema H., Foppen R., Kampichler C. & van den Bremer L. 2020. Prioritering van locaties voor draadmarkeringen in hoogspanningsverbindingen op basis van aanvaringsrisico's van vogels. Sovon-rapport 2020/82. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Slaterus R., Bresser S. & Brinkman C. 2024. Hoogpathogene aviaire influenza als bedreiging voor vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2024/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Foppen R., van den Bremer L., van Turnhout C.A.M. & van Roomen M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Zoetebier D., van Winden E., Sierdsema H., Foppen R. & van den Bremer L. 2024. Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang. Sovon-rapport 2024/13. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024. Bouwsteen Bonte Strandloper niet-broedvogel. <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/22012>. Geraadpleegd op 17/01/2025.